

M U Z E U M
H L A V N Í H O
M Ě S T A
P R A H Y

Pražská mincovna

PENĚŽNÍ VÝVOJ V ČECHÁCH OD 10. DO 19. STOLETÍ

Výstava bude probíhat v hlavní budově
Muzea hlavního města Prahy, Na Poříčí 52, Praha 8
od 27. května 2009 do 23. srpna 2009.

Mezi důležitá výrobní odvětví v našich zemích patřilo mincovnictví, které zajišťovalo peněžní prostředky potřebné pro platební styk. Vývoj českého mincovnictví představuje rozsáhlý soubor otázek, jejichž zodpovězení je úkolem specializovaného vědního oboru – numismatiky. Právě toto zajímavé téma představí návštěvníkům výstava Pražská mincovna – peněžní vývoj v Čechách od 10. do 19. století, která završuje několik let trvající nové zpracování numismatické sbírky Muzea hlavního města Prahy.

Počátky této kolekce sahají do 80. let 19. století a jádro sbírky bylo získáno do počátku 20. století. Zvláště v této době byla do sbírky zařazena i řada velmi vzácných ražeb. Kromě tzv. systematické sbírky, zaměřené především na české ražby, se postupně do numismatické sbírky dostala také celá řada pražských hromadných mincovních nálezů. Po druhé světové válce byly přírůstky do sbírky jen omezené. V 70. letech 20. století byla část fondu nově evidována a v roce 1977 představena veřejnosti výstavou Pražská mincovna – devět století české mince. Po více než třiceti letech se výstavní téma pražské mincovny vrací.

Od roku 1977 se mincovní sbírka Muzea hlavního města Prahy značně rozšířila a v posledních letech byly systematicky nakupovány především pražské ražby. Jejich získávání je i nadále jedním z dlouhodobých cílů muzea a právě mnoho nově získaných exponátů je prezentováno i na této výstavě, kde **je vystaveno výhradně v originálech více než 1000 kusů mincí a dalších numismatických památek. Bez nadsázky lze říci, že jde o největší numismatickou výstavní akci v Praze za posledních 20 let! Současná kolekce, která představuje návštěvníkům unikátní mince nedožité hodnoty, je zajištěna mimořádnými bezpečnostními opatřeními.**

Jedním z hlavních cílů výstavy je nabídnout návštěvníkům možnost spatřit to nejlepší z numismatických fondů muzea a vytvořit si tak zároveň představu o dějinách české mince, v nichž měla pražská mincovna vždy důležité postavení. Navíc v řadě období byla pražská mincovna úzce spjata s dějinami českého státu a také z tohoto důvodu si zaslouží zvláštní pozornost.

Nejstarší etapu pražské mincovní produkce reprezentují ražby ze 2. poloviny 10. století až počátku 11. století. Značná část z nich byla ražena právě v Praze. Na počátku 11. století mizí z českých denárů označení mincoven. Ačkoliv až do konce 13. století bylo postavení pražské mincovny nepochybně důležité, nelze tamní produkci spolehlivě identifikovat. Proto lze toto období výstavně prezentovat pouze ukázkami dobových platidel bez ověřitelného místa vzniku.

Centralizace českého mincovnictví a zavedení pražského groše v roce 1300 znamenaly přenesení mincovní činnosti do Kutné Hory a ukončení ražby mincí v Praze. Avšak již okolo roku 1325 byla v Praze mincovní činnost obnovena, ovšem byly zde raženy pouze zlaté florény a posléze dukáty, jejichž ražba byla ukončena za vlády Václava IV. Společenské zmatky husitského období se projevil také v obnovení ražby mincí v Praze ve 20. letech 15. století. Tehdy zde vznikaly nekvalitní stříbrné a měděné drobné mince a také měděné pražské groše se jménem Václava IV. (až do roku 1423).

K obnovení pravidelné ražby zlaté mince došlo v Praze za vlády Vladislava II. Jagellonského a Ludvíka I. Jagellonského. Kontinuálně pokračoval v ražbě zlatých dukátů také Ferdinand I. Právě za jeho vlády, v roce 1539, byla v Praze obnovena také pravidelná ražba stříbrné mince, která s řadou přestávek přetrvala až do roku 1856. Právě tolarovému období (1526-1856) je na výstavě věnována největší pozornost. Jde o období vlády panovníků habsburské dynastie na českém trůnu počínaje Ferdinandem I. Počátky tolarového období spadají již do doby vlády Ludvíka I. Jagellonského (1516–1526), kdy byla zahájena ražba šlikovských tolarů v Jáchymově. Byly to právě prvé jáchymovské toлары (hrubé stříbrné mince s hmotností okolo 29 g), které daly tomuto nominálu název (od tolaru byl později odvozen také název amerického dolaru). Již roku 1528 se stal Jáchymov další zemskou mincovnou, kde byly raženy prvé toлары Ferdinanda I. (1516–1526). V průběhu 2. čtvrtiny 16. století ovládl tolar většinu zemí střední a západní Evropy a také v Čechách začal být ražen i v dalších mincovnách - až do roku 1547 však paralelně s tradičním pražským grošem, jehož oběh byl úředně zrušen až roku 1644.

V roce 1561 proběhla v Čechách peněžní reforma, při které byly toлары nahrazeny zlatníky (60krejčary) a jeho díly, přičemž zlatník byl stříbrným ekvivalentem rýnského zlatého. Ačkoliv cílem bylo zavedení jednotné měny na území celé říše římské, již v roce 1573 byl v Čechách znovu obnoven tolarový systém. Tolar jako nominál tedy zvítězil a jako nejvyšší stříbrná mince byl pak ražen ve Vídni až do roku 1867 (úředně byl v oběhu až do roku 1893). Za tuto dlouhou dobu prošel tolar mnoha změnami a složitý vývoj se projevil především u drobných nominálů tolarového období. Stále však šlo o peněžní systémy, jejichž základem byl tolar.

*U příležitosti výstavy byla vydána Muzeem hlavního města Prahy a Nakladatelstvím KANT doprovodná publikace **PRAŽSKÁ MINCOVNA 1526-1856 / Katalog mincí tolarového období ze sbírky Muzea hlavního města Prahy**, jejíž autorem, stejně jako v případě celého výstavního projektu, je Jiří Militký, Publikace přehledně seznamuje čtenáře s dějinami českého mincovnictví a přináší obsáhlý katalog pražských ražeb z muzejní sbírky. **Po dobu konání výstavy bude možné v prodejně muzea zakoupit katalog za zvýhodněnou cenu 590 Kč.***

Autor: Jiří Militký

Překlad: Vlastimil Novák

Architektonické řešení: Jan Polášek

Grafika: Jiří Sušanka

Produkce: Bohumila Křížová

Registrátor: Renata Gallová

Exponáty zapůjčily: Národní muzeum v Praze, Městské muzeum Hořice a Archaia

Fotografie: Jan Vrabec

Stavba: Roman Bártů

Aranžérské práce: Eliška Braidlová

Design výstavních vitrín: Jan Polášek a Revyko

Osvětlení: ZUCAR s.r.o.

Zvláštní poděkování: Jan Šeda a Etna i Guzzini

Kontakt pro bližší informace:

Věra Hloušková
Muzeum hlavního města Prahy
Kožná 1/475
110 Praha 1
T + 420 224 227 490
M+ 420 603 888 053
F+ 420 224 214 306